

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 2010/915
MAB LIMO 553.7

Dato: 29.11.2010

Høring - unntak fra konkurranseloven for avtaler om klinisk veterinæravtalt

Det vises til høringsbrev fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) 12. november 2010 vedrørende unntak fra konkurranseloven for avtaler om klinisk veterinæravtalt. Høringsfristen er 29. november 2010.

I høringsnotatet foreslås et nytt kortvarig unntak fra konkurranseloven §§ 10 og 11 for avtaler om klinisk veterinæravtalt. Forslaget innebærer at gjeldende unntaksforskrift¹ forlenges til og med 30. juni 2012. Bakgrunnen for unntaksforskriften er den sentralt fastsatte rammeavtalen mellom Den norske veterinærforeningen (DNV) og Kommunenes Sentralforbund (KS) om deltakelse i klinisk veterinæravtalt mv.

Konkurransetilsynet har i tidligere uttalelser redegjort for sitt syn på forholdet mellom rammeavtalen og konkurranseloven, jf. brev til FAD av henholdsvis 11. februar 2008 og 14. august 2008. Videre har tilsynet vært høringsinstans ved utarbeidelsen av ovennevnte unntaksforskrift, se høringssvar av henholdsvis 28. april 2008 og 21. november 2008. Konkurransetilsynet fastholder de standpunkt som er kommet til uttrykk i nevnte uttalelser, og vil i det videre gjengi hovedsynspunktene fra disse.

Sakens bakgrunn

Forholdet mellom rammeavtalen og konkurranseloven

I brev 15. januar 2008 anmodet FAD Konkurransetilsynet om å vurdere "avtalen om veterinæravtaler i forhold til konkurranselovens bestemmelser". I svar 11. februar 2008 konkluderte tilsynet med at rammeavtalen mellom DNV og KS er utformet på en slik måte at gjennomføring av avtalen vil være i strid med konkurranseloven § 10 første ledd om konkurransebegrensende avtaler mellom foretak.

Konkurransebegrensende avtaler som oppfyller vilkårene i § 10 første ledd vil ikke være i strid med bestemmelsen dersom de kumulative vilkårene i § 10 tredje ledd er oppfylt. Et av vilkårene i § 10 tredje ledd er at avtalen er absolutt nødvendig for den gevinsten som påberopes, i dette tilfellet veterinæravtaltordningen. Konkurransetilsynet konkluderte i sin vurdering med at godtgjørelsen som er nedfelt i avtalen neppe er absolutt nødvendig for å få til en tilfredsstillende vaktordning, og at vilkårene i konkurranseloven § 10 tredje ledd derfor trolig ikke vil være oppfylt.

På bakgrunn av dette antok Konkurransetilsynet at en gjennomføring av rammeavtalen i sin helhet krevde en generell unntaksforskrift fra konkurranseloven.

¹ Forskrift om mellombels unntak fra konkurranselova for avtaler om klinisk veterinæravtalt fastsatt ved kgl.res. 19. desember 2008.

Konkurransetilsynet gikk ikke nærmere inn på vurderingen av hvorvidt veterinærenes opptreden gjennom DNV innebærer en utilbørlig utnyttelse av en kollektivt dominerende stilling etter konkurranseloven § 11, ettersom tilsynet hadde lagt til grunn at rammeavtalen uansett var i strid med konkurranseloven § 10.

Unntak fra konkurranseloven for veterinære vaktjenester ble gitt ved kgl.res. 23. mai 2008 med varighet frem til 31. desember 2008. Unntaket gjaldt både konkurranseloven § 10 og § 11.

Tidligere vurdering av behov for forlenget unntak fra konkurranseloven §§ 10 og 11

I brev fra FAD 26. mai 2008 ble Konkurransetilsynet bedt om å vurdere behovet for et mer langsiktig unntak fra konkurranseloven enn det som ble gitt ved kgl.res. 23. mai 2008. Konkurransetilsynet redegjorde for sin vurdering i brev 14. august 2008. Tilsynets anbefaling var at det ikke ble gitt et mer langsiktig unntak fra konkurranseloven §§ 10 og 11 for avtaler om veterinærvaktjenester.

Konkurransetilsynet la i sin vurdering til grunn at det bør foreligge tungtveiende hensyn for at det skal gis unntak fra konkurranseloven. Et slikt hensyn kan være hensynet til en forsvarlig veterinærvaktordning. Tilsynet mente imidlertid at en forsvarlig veterinærvaktordning best ble sikret gjennom lokalt tilpassede avtaler, ikke gjennom en sentral avtale mellom KS og DNV. Det ble vist til at Sagelvmo-utvalget² nettopp la muligheten for bedre lokale løsninger, særlig i næringssvake strøk, til grunn for sin anbefaling om å overføre ansvaret for veterinærvaktordningen fra stat til kommune. Konkurransetilsynet mente også at Sagelvmo-utvalgets synspunkt sammenfalt godt med konkurranselovens formål om å legge til rette for virksom konkurranse, og derav en effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser. Dette ved at lokale løsninger som i større grad reflekterer konkurransen i ulike lokale markeder vil gi mer kostnadseffektive tjenester i kommuner med god veterinærdekning, mens en bedret forhandlingsposisjon for veterinærer i mer næringssvake strøk kan bidra til et forsvarlig tjenestetilbud samt føre til at flere veterinærer ønsker å etablere seg i området.

Konkurransetilsynet understreket i sin vurdering at ikke ethvert samarbeid om veterinærvaktordningen mellom DNV og KS vil være i strid med konkurranseloven. Et samarbeid som ikke begrenser konkurransen vil ikke være i strid med konkurranseloven § 10 første ledd. Videre vil samarbeid kunne være omfattet av unntaket i konkurranseloven § 10 tredje ledd dersom dette gir samfunnsøkonomiske gevinster og de øvrige vilkårene i bestemmelsen er oppfylt.

Konkurransetilsynet konkluderte etter dette med at:

”Det er etter tilsynets vurdering ikke nødvendig med en sentral avtale som krever samordning mellom veterinærene gjennom DNV i strid med konkurranseloven § 10 og/eller § 11 for å sikre en forsvarlig veterinærvaktdekning. Tvert i mot antas det at lokalt tilpassede avtaler vil være bedre for veterinærvaktdekningen.”

Konkurransetilsynet mente imidlertid at det burde vurderes en kortere forlengelse av unntaket med inntil et år, for å sikre kommunene tilstrekkelig tid til å legge til rette for gode ordninger basert på lokalt tilpassede avtaler. Ved kgl.res. 19. desember 2008 ble det vedtatt å forlenge unntaksforskriften med to år.

Høringsnotat

I høringsnotatet er en ytterligere forlengelse av unntaksforskriften begrunnet med at man ønsker å finne *”en mer varig løsning for veterinærvaktordningens forhold til konkurranseloven”*. Det pekes i høringsnotatet blant annet på behovet for gjennomgang av flere rammebetingelser før det tas stilling til en mer varig løsning, og at det bør gjennomføres en nærmere kartlegging og vurdering av de

² Sagelvmo-utvalget ble nedsatt i 2004 som følge av vanskeligheter med å få i stand en forsvarlig nasjonal dyrehelsetjeneste. Utvalget fikk blant annet i oppdrag å foreslå mulige virkemidler for å sikre tiltang til veterinærer i næringssvake strøk, dette ble gjort i en rapport avgitt 10. desember 2004.

utfordringer som må håndteres dersom veterinærene ikke lenger kan opptre i strid med konkurranseloven.

Konkurransetilsynet er ikke kjent med at det i tidsrommet fra 2008 og frem til i dag har skjedd betydelige endringer i veterinærmarkedet eller i rammeavtalen. Tilsynets vurderinger av behovet for unntak er derfor de samme i dag som tidligere.

Konkurransetilsynet er positiv til at det pekes på konkrete tiltak for å følge opp de omstillingsproblemer som kommunene ifølge høringsnotatet har i forhold til aktivt å følge opp sitt ansvar etter lovendringen. Omstillingsperioden fra statlig til kommunalt ansvar for veterinærvaktordningen vil imidlertid etter den foreslåtte forlengelsen ha vart i til sammen nesten fire år. Det er derfor viktig at arbeidet med å komme frem til løsninger som sikrer forsvarlig veterinærvaktdekning på en måte som ikke strider mot konkurranseloven settes i gang så snart som mulig.

Med hilsen

Jostein Skaar (e.f.)
avdelingsdirektør

Karin Stakkestad Laastad
seksjonsleder